

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén: Om att investera i utvecklingen av teknik med låga koldioxidutsläpp"

KOM(2009) 519 slutlig

(2011/C 21/09)

Huvudföredragande: **Gerd WOLF**

Den 7 oktober 2009 beslutade kommissionen att i enlighet med artikel 262 i EG-fördraget rådfråga Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om

"Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén: Om att investera i utvecklingen av teknik med låga koldioxidutsläpp"

KOM(2009) 519 slutlig

Den 3 november 2009 gav kommitténs presidium facksektionen för transporter, energi, infrastruktur och informationssamhället i uppdrag att utarbeta ett yttrande i ärendet.

Med tanke på ärendets brådskande karaktär (artikel 59 i arbetsordningen) utnämnde kommittén vid sin 463:e plenarsession den 26–27 maj 2010 (sammanträdet den 27 maj) Gerd Wolf till huvudföredragande och antog följande yttrande med 168 röster för och 3 nedlagda röster:

1. Sammanfattning och rekommendationer

1.1 I SET-planen, som lagts fram av kommissionen, behandlas de för närvarande viktigaste åtgärderna som ska leda till att de viktiga med varandra sammanhängande målen klimatskydd och trygg energiförsörjning uppnås och till att Europa behåller sin internationella konkurrensförmåga. Kommittén stöder till fullo de investeringar och åtgärder som föreslås.

1.2 Det krävs nämligen exceptionella och gemensamma insatser för att vi ska kunna anpassa och rikta in hela vårt energisystem (distribution, omvandling och förbrukning) på dessa mål.

1.3 För att kunna göra det måste vi utveckla teknik och metoder för att producera och förbruka energi med låga koldioxidutsläpp, metoder som också är internationellt konkurrenskraftiga.

1.4 Kommittén är dock mycket orolig för att vi fortfarande i mycket hög grad underskattar de kostnader som detta innebär för kommissionen, medlemsstaterna och näringslivet. Vi bör därför så snart som möjligt utveckla ett finansieringskoncept som bärs upp av kommissionen, medlemsstaterna och näringslivet tillsammans, med tillräckliga medel och med förankring i EU:s framtida budget. Fram till dess borde vi mobilisera ytterligare finansieringsmöjligheter. Framför allt borde medlemsstaterna avsätta alla sina intäkter från utsläppsrätterna för detta ändamål. Samma sak gäller intäkterna från en eventuell framtida koldioxidskatt.

1.5 Med tanke på energi- och klimatproblemets omfattning och dess inverkan på konkurrenssituationen är det enligt kom-

mittén orimligt att skatteintäkterna från energiindustrin används för andra ändamål än att finansiera klimatskyddet.

1.6 Om man investerar i utveckling av energiteknik med låga koldioxidutsläpp skapar detta möjligheter till innovation, ekonomisk dynamik, hållbar tillväxt och nya arbetstillfällen. Detta är särskilt fallet eftersom brukbar energi till överkomligt pris fungerar som ett livselixir för vår ekonomi och vår livsstil. Energiindustrins lönsamhet är avgörande för Europas globala konkurrensförmåga. Därför behövs det hållbara former för att producera och förbruka energi.

1.7 Kommittén vill i detta sammanhang betona den särskilda betydelse som den elektriska energin har. Kommittén anser dock att också energiförbrukningen utanför elsektorn bör uppmärksammas mer och att man bör söka efter innovativa forskningsuppslag, eftersom det är denna sektor som hittills stått för den största delen av förbrukningen av fossila energiresurser.

1.8 För att fullgöra sin samordningsuppgift borde kommissionen i samförstånd med berörda aktörer också skapa lämpliga programstrukturer för forskning och utveckling. Kommissionen behöver å sin sida erfarna, internationellt erkända och engagerade experter, som också är verksamma inom det specifika området och fullt ut identifierar sig med framstegen i det program som de samordnar.

2. Kommissionens meddelande (kraftigt förenklat och nedkortat)

2.1 SET-planen är tänkt att utgöra den teknologiska basen för EU:s energi- och klimatskyddspolitik.

2.2 I centrum för SET-planen står teknikplanerna för tiden 2010–2020. Dessa ska ligga till grund för utveckling av teknik som släpper ut låga halter koldioxid i atmosfären ("teknik med låga koldioxidutsläpp"). Dessa presenteras, tillsammans med en finansieringsplan och fördelningen mellan näringslivet och den offentliga sektorn, i ett arbetsdokument från kommissionen ⁽¹⁾.

2.3 Kommissionens meddelande omfattar bland annat följande:

2.3.1 Europeiska näringslivsinitiativ, nämligen

- vindkraft,
- solenergi,
- elnät,
- hållbar bioenergi,
- avskiljning, lagring och transport av koldioxid,
- hållbar fissionsenergi,
- bränsleceller och vätgas.

2.3.2 Energieffektivitet – initiativet "smarta städer"

2.3.3 Den europeiska alliansen för energiforskning (EERA). Detta avser gemensamma program för forskningsinstitutioner och högskolor.

2.3.4 Andra mål:

- Andra former av teknik, t.ex. andra källor än vindkraft till havsbaserad förnybar energi, energilagring, förlängd livstid för kärnkraftverk och hantering av kärnavfall.
- Fusionsenergi, framför allt Iter-projektet.
- Grundforskning, t.ex. drivmedel från solljus, nya slags halvledarljuskällor eller batterier med hög densitet.
- Aktivering av vetenskaps- och forskningspoler. Här finns det också finansiella medel från sammanhållningspolitiken tillgängliga.
- Internationellt samarbete.

2.3.5 De investeringar i EU som krävs för SET-planen måste öka från dagens 3 miljarder euro per år till ca 8 miljarder euro per år.

⁽¹⁾ SEK(2009) 1296, 7.10.2009.

2.3.6 Minst 50 % av de intäkter som genereras av auktionerna i det nya europeiska systemet för handel med utsläppsrätter bör på nationell nivå återinvesteras i klimatskyddsåtgärder. En del av dessa medel bör användas för att utveckla miljövänlig teknik.

2.3.7 De incitament och hävstångseffekter som den offentliga finansieringen skapar bör maximeras med en "verktygslåda" av finansieringsinstrument.

2.4 Kommissionen uppmanar därför rådet och Europaparlamentet att

- stödja teknikplanerna för perioden 2010–2020,
- komma överens om att inrikta de befintliga gemenskapsprogrammen på att stödja de initiativ som ingår i SET-planen,
- uppmana medlemsstaterna att öka sina ansträngningar att stödja finansieringen av koldioxidsnål teknik,
- stödja den föreslagna förstärkningen av finansiella instrument för att bidra till finansieringen av SET-planen,
- välkomna kommissionens och EIB:s avsikt,
- gå med på att stärka pågående och nya internationella teknikorienterade initiativ.

3. Kommitténs allmänna kommentarer

3.1 **Klimatkonferensen i Köpenhamn.** Kommittén uppskattar EU:s och medlemsstaternas ansträngningar för att göra klimatkonferensen i Köpenhamn till en framgång. Kommittén ser den eftersträlvade +2-gränsen som det första seriösa försöket att motverka klimatförändringarna. Det är enligt kommittén därför särskilt beklagligt att man bara kom fram till avsiktsförklaringar och inte till några överenskommelser som är bindande för deltagarna.

3.1.1 **Problemets allvar underskattas.** Trots att världens befolkning växer och trots dess energihunger ⁽²⁾, dess jättelika uppdämda behov, den begränsade tillgången till fossila primärenergikällor ⁽³⁾ och Europas stigande importberoende finns det uppenbarligen fortfarande många politiker och aktörer som kraftigt underskattar allvaret i energi- och klimatproblemet och storleken på de investeringar som krävs för att lösa det. Detta kan bero på att effekterna bara märks på längre sikt, på osäkerheter i klimatmodellerna, ekonomiska intressen, en rädsla för sänkt livskvalitet, en ovilja att göra nödvändiga investeringar eller på att de förväntade klimatförändringarna uppfattas som mindre allvarliga för den egna regionen.

⁽²⁾ Enligt uppskattningar gjorda av Internationella energiorganet (IEA) kommer den internationella energiförbrukningen att öka med 50 % fram till 2050.

⁽³⁾ Enligt försiktiga uppskattningar kommer hälften av de "fossila" resurserna att förbrukas fram till 2050.

3.1.2 **Att bevara resurser.** Utvecklingen av konkurrenskraftig energiteknik med låga koldioxidutsläpp⁽⁴⁾ bidrar också till att de begränsade resurserna i form av fossila primärenergikällor förbrukas långsammare. Den påverkar även prissättningen och bidrar på så sätt också till hållbarheten. Detta är det enda sättet att få de fossila energikällorna att räcka till längre och att mer effektivt förbereda sig på tiden därefter. Om vi inte agerar nu blir det mycket svårare att göra något senare.

3.1.3 **Konsekvens: Teknik med låga koldioxidutsläpp.** Desto mer akut är det därför att man lägger stor vikt vid och ökar insatserna för att ta fram eller vidareutveckla teknik och metoder för att producera och förbruka energi med låga koldioxidutsläpp som kan konkurrera med befintlig teknik internationellt. På global nivå kan man nämligen notera att teknik för energiproduktion med låga koldioxidutsläpp endast används i betydande omfattning i de fall där detta är ekonomiskt intressant för de berörda aktörerna.

3.1.4 **Alternativet med en minskning på 30 % som mål.** Detta skulle bli ännu mer angeläget om man valde det alternativ som kommittén stöder – en 30-procentig minskning av koldioxidutsläppen⁽⁵⁾ (nämligen om de internationella förutsättningarna vore uppfyllda).

3.1.5 **Fortsatt ökad förbrukning.** Internationella energiorganet förutser i sitt referensscenario⁽⁶⁾ en stadig ökning i förbrukningen under de kommande årtiondena, också av fossila primärenergikällor, framför allt kol. För att bryta denna trend krävs största möjliga ansträngningar från IEA:s sida⁽⁷⁾, så att användningen av fossila energiresurser når sin höjdpunkt redan 2020 globalt sett för att därefter gradvis minska och i allt högre grad ersättas av energiteknik med låga koldioxidutsläpp.

3.2 **Forskning och utveckling – SET-planen.** Forskning och utveckling är därför av avgörande betydelse. SET-planen, som lagts fram av kommissionen, är tänkt att utgöra ett viktigt bidrag till detta. I planen talas det också om den finansieringsandel som planeras komma från EU:s budget.

3.2.1 **Forskning och utveckling – internationella insatser och konkurrens.** Vid klimatkonferensen i Köpenhamn visade det sig återigen att också de stater som inte förespråkade bindande överenskommelser, t.ex. USA och Kina, själva ändå satsar stora medel på forskning och utveckling för att uppnå de mål som nämns under punkt 3.1.2. Detta visar dock samtidigt att

det krävs kraftigt ökade insatser inom forskning och utveckling för att Europa ska kunna behålla en ledande ställning.

3.2.2 **Investeringsprogram för innovation, dynamik och arbetstillfällen.** Investeringarna i sådan forskning och utveckling skapar dessutom enastående möjligheter till innovation, ekonomisk dynamik, hållbar tillväxt och nya arbetstillfällen. Detta gäller särskilt eftersom tillgången till brukbar energi till överkomligt pris fungerar som livselixir för vår ekonomi och vår livsstil. Om energiförsörjningen inte kan ske på försvarbara ekonomiska villkor finns det risk för att vår ekonomi, vårt sociala system och, mer generellt, vårt samhälle kollapsar. Därför behövs det hållbara former för energiproduktion.

3.3 **Bifall.** Kommittén ser därför kommissionens initiativ och de åtgärder som föreslås i meddelandet som ett viktigt och betydande steg. Kommittén uppmanar inte bara rådet, Europaparlamentet, kommissionen och medlemsstaterna utan även näringslivet och arbetsmarknadsparterna att göra allt som står i deras makt för att komma i gång ordentligt med utvecklingen och användningen av energiteknik med låga koldioxidutsläpp och avsätta finansiella medel för de investeringar i forskning och utveckling som krävs för detta.

3.3.1 **Tvivelaktigt om omfattningen är tillräcklig och prioriteringarna de rätta.** Kommittén ser det inte som sin uppgift att inom ramen för detta yttrande själv i detalj undersöka huruvida den budgettram och den fördelning som presenteras i kommissionens arbetsdokument⁽⁸⁾ motsvarar nämnda mål. Enligt kommittén bör man därför återigen undersöka om prioriteringarna i stödprojekten är de rätta och om de sammanlagda utgifterna står i proportion till uppgifternas betydelse. Dessutom borde man efter en lämplig inköringstid se till att åtgärderna får verkan och att budgetplanen vid behov ses över och utvidgas.

3.3.2 **Finansieringsproblemet.** Kommittén betonar att vi under de kommande årtiondena endast med exceptionella insatser kommer att kunna anpassa hela vårt energisystem – distribution, omvandling och förbrukning – till de med varandra sammanhängande målen klimatskydd, trygg energiförsörjning och hållbarhet, och att man kraftigt underskattar de insatser i fråga om forskning och utveckling som krävs för detta. När vi ser de insatser som USA gör inom forskning och utveckling på detta område betvivlar vi att de investeringar som planeras kommer att räcka till för att på bred front och med det eftertryck som krävs få till stånd en tillräckligt omfattande utveckling eller till och med bli marknadsledande.

3.3.3 **Omfattande finansieringskoncept.** Kommittén anser därför att vi så snart som möjligt bör utveckla ett finansieringskoncept som bärs upp av kommissionen, medlemsstaterna och näringslivet tillsammans, med tillräckliga medel och en förankring i EU:s framtida budget.

⁽⁴⁾ Undantag avskiljning och lagring av koldioxid.

⁽⁵⁾ KOM(2010) 2020 "EU 2020 – En strategi för smart och hållbar tillväxt för alla".

⁽⁶⁾ Internationella energiorganet - IEA – *World Energy Outlook 2009 – Reference Scenario*.

⁽⁷⁾ Internationella energiorganet - IEA – *World Energy Outlook 2009 – the 450 Scenario*.

⁽⁸⁾ SEK(2009) 1296, 7.10.2009.

3.3.4 Att utnyttja andra finansällor – kostnader för energiförbrukning som måttstock. Fram till dess borde andra finansieringsmöjligheter utnyttjas, inte bara på EU-nivå utan framför allt också på nationell nivå. Kommittén välkomnar att Europeiska investeringsbanken också visat sig villig att delta. Kostnaderna för den nuvarande energiförbrukningen borde här användas som en måttstock för de investeringar som krävs: En stor del av dessa borde användas som framtidsreserv! Kommittén hänvisar i detta sammanhang också till sitt yttrande om handlingsplanen för energieffektivitet⁽⁹⁾.

3.3.4.1 Intäkter från handeln med utsläppsrätter och en eventuell koldioxidskatt. Dessutom borde medlemsstaternas intäkter⁽¹⁰⁾ från handeln med utsläppsrätter till fullo och utslutande⁽¹¹⁾ användas för att utveckla energiteknik med låga koldioxidutsläpp. Med tanke på klimat- och energiproblematikens omfattning anser kommittén att det är orimligt att dessa intäkter används för andra ändamål. Denna rekommendation gäller i lika hög grad intäkterna från en eventuell framtida koldioxidskatt. Kommittén väddar därför också till medlemsstaterna att inte blunda för denna rekommendation.

3.3.4.2 Inga finansiella överföringar. Med tanke på energi- och klimatproblemets omfattning och dess inverkan på konkurrenssituationen anser kommittén nämligen att det vore orimligt att använda skatteintäkterna från energiindustrin för andra ändamål än att finansiera klimatskyddet.

3.3.4.3 Utsläppsrätter i reserv. Kommittén välkomnar kommissionens planer på att använda de 300 miljoner EU-utsläppsrätter som tagits från reserven för nya deltagare i systemet till att stödja avskiljning och lagring av koldioxid samt innovativa förnybara energikällor. Dessa utsläppsrätter kommer att tillhandahållas via medlemsstaterna för att finansiera demonstrationsprojekt som väljs utifrån kriterier som fastställs på EU-nivå⁽¹²⁾.

3.3.5 Att skapa incitament för innovation. Kommittén hänvisar dessutom till sitt yttrande om gemenskapens innovationspolitik⁽¹³⁾, som innehåller rekommendationer, framför allt också i fråga om utveckling av hållbar energiteknik.

3.3.6 En tydligare distinktion mellan utveckling och tillämpning. Kommittén anser att det krävs en tydligare distinktion mellan nödvändig framtagning och vidareutveckling av bil-

lig energiteknik med låga koldioxidutsläpp och den breda tillämpningen och marknadstäckningen i fråga om sådan teknik.

3.4 Begränsad förutsägbarhet. Det har hittills visat sig att möjligheten att förutsäga framtida utvecklingstendenser och effekterna av dessa på längre sikt är begränsad också inom energi- och klimatpolitiken. Det är därför inte möjligt att redan i dag göra ett snävare urval bland de teknikformer som kommer att behövas år 2050. Man borde i stället notera alla lovande alternativ för att inom spänningsfältet mellan försörjningstrygghet, konkurrensförmåga och klimatskydd uppnå de mål som fastställts för år 2050 och därefter på ett så effektivt sätt som möjligt. Redan år 2020 kommer att vara en milstolpe då man ser om åtminstone målet för detta år uppnåtts.

3.4.1 Tematisk bredd i utvecklingen. Kommittén välkomnar därför kommissionens förslag om tematisk bredd hos den teknik och de åtgärder som ska utvecklas, i alla steg upp till användningsstadiet, för att på så sätt skapa förutsättningar för ett erfarenhetsbaserat och flexibelt tillvägagångssätt vid tillämpningen och för att undvika förhastade beslut.

3.4.2 Grundforskning. Kommittén ställer sig positiv till att kommissionen framför allt också framhäver betydelsen och behovet av tillräcklig grundforskning. Detta är det enda sättet att lägga grunden för grundläggande nya rön och därmed också för nya koncept.

3.4.3 Den europeiska alliansen för energiforskning. Kommittén välkomnar också förslaget om att inrätta en europeisk allians för energiforskning. Kommissionen borde här använda den öppna samordningsmetoden och framför allt trygga medfinansiering från bidragsgivare i medlemsstaterna eller från näringslivet enligt reglerna för deltagande.

3.4.4 SET-planens hävstångseffekt. Vid granskningen av den planerade budgetramen bör man se till att de gemenskapsmedel som finns tillgängliga genom SET-planen räcker till för att åstadkomma en hävstångseffekt på medlemsstaternas och industrins nödvändiga medverkan.

3.5 Att fastställa prioriteringar för tillämpningen. Vid tillämpningen av den teknik och de system som utvecklas borde också andra viktiga principer än klimatskydds målet, såsom försörjningstrygghet och ekonomisk försvarbarhet (t.ex. kostnaderna för att undvika koldioxidutsläpp), ges en mer framträdande roll, inklusive regionala och globala aspekter (energiutbud i fråga om sol, vatten eller vind, avstånd, råvaruleverantörernas intressen m.m.). Instrument för inledande marknadsstöd borde därför inte föreskrivas eller genom särskilda stöd gynna någon specifik teknik.

⁽⁹⁾ EUT C 10, 15.1.2008, s. 22.

⁽¹⁰⁾ T.ex. intäkterna från auktioner under perioden 2013–2020.

⁽¹¹⁾ Kommissionen föreslår däremot att detta endast ska ske till 50 % och inte bara för forskning och utveckling (se 2.3.6).

⁽¹²⁾ Detta innefattar också geotermi.

⁽¹³⁾ Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Meddelande från kommissionen till rådet, Europaparlamentet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén: Översyn av gemenskapens innovationspolitik i en värld i förändring" (INT/509), ännu ej offentliggjort i EUT.

3.6 Elsektorns betydelse. Större delen av den teknik och de åtgärder som föreslås avser system för att producera eller förbruka elenergi. Även om elsektorn för närvarande bara står för cirka 19 % av den europeiska elmarknaden ⁽¹⁴⁾ anser kommittén att de föreslagna åtgärderna inom forskning och utveckling till viss del bör inriktas på elenergi, eftersom denna spelar en central och nödvändig roll på alla områden inom vardagsliv, teknik och ekonomi. De mål som eftersträvas, nämligen att i största möjliga mån "elektrifiera" alla transporter på land (elbilar, gods-transporter på järnväg) och – vid sidan om kraftvärme – med hjälp av värmepumpar och geotermi i högre grad använda elektrisk hjälpteknik (pumpar, kompressorer) också vid uppvärmningen av byggnader, kommer att stärka elektricitetens roll ytterligare.

3.6.1 De förnybara energikällornas avgörande roll. Kommittén slår återigen fast att de förnybara energikällorna spelar en avgörande roll bland de former av energiteknik med låga koldioxidutsläpp som ska utvecklas. Kommittén konstaterar med glädje att andelen förnybar energi inom elproduktionen under de senaste åren ökat kraftigare än väntat, framför allt genom den massiva utbyggnaden av vindkraft.

3.6.2 Europeiska elnät. Kommittén stöder därför utbyggnaden av sådana elnät i Europa och utvecklingen av den teknik som krävs för detta (t.ex. "smart grids"), för att bättre kunna jämma ut de allt större svängningarna i utbudet inom Europa och för att eventuellt också kunna transportera elenergi från solkraftverk i Afrika till Europa.

3.6.3 Lagringsmetoder, leverantörer vid förbrukningstoppar samt buffertkraftverk. Med tanke på den fortsatta utbyggnaden av förnybara energiomvandlare, som påverkas av väder-, dygns- och årstidsrelaterade svängningar, kommer detta dock förmodligen knappt att vara tillräckligt för att garantera en trygg elförsörjning som motsvarar behoven. Dessutom borde också innovativa stationära former för lagringsteknik (t.ex. lufttryck och väte) utforskas vidare. Lika viktigt är det att man utvecklar högeffektiv och samtidigt billig kapacitet vid förbrukningstoppar. Medan kapacitet vid toppar redan för många år sedan behövdes för att, som ett komplement till basförsörjningen, hantera behovssvängningarna, framför allt behovs- och förbrukningstoppar, har den i dag och kommer den i framtiden i allt högre grad att ha till uppgift att jämma ut svängningarna i utbudet av de flesta förnybara energikällorna genom buffertkraftverk. Därför är det särskilt viktigt att dessa utvecklas och görs tillgängliga.

3.6.4 Systemlösningar. De olika former av energiteknik som nämnts ovan hänger samman i system. Därför borde man lägga ytterligare vikt vid undersökningen av systemproblem och vid försörjningssäkerheten som är ett närbesläktat problem, samt vid utvecklingen av möjliga lösningar.

3.6.5 Ytterligare kostnader. När man beräknar de sammanlagda kostnaderna måste man därför också ta hänsyn till kost-

naderna för de nätverks-, reglerings-, lagrings- och buffertsystem som krävs för energikällor med svängningar i utbudet. Kommittén har redan framfört krav på detta när det gäller internalisering av externa kostnader, t.ex. i fråga om kärnkraft och olika former av användning av fossila energikällor ⁽¹⁵⁾.

3.6.6 Lagring av energi för mobil användning. Här krävs det ökad grundforskning, så att man – förhoppningsvis – genom helt nya metoder kan åstadkomma klart större lagringstäthet, längre cykler eller livslängd och större kapacitet. Under vissa förutsättningar skulle batterier för elektriska fordon delvis till och med kunna användas som lagringsmedium för energikällor med svängningar.

3.6.7 Leverantörer av energi för basförsörjning. Här har leverantörerna av energi för basförsörjning en avgörande roll att spela som elhushållningens arbetshästar. Därför är det viktigt att man

- använder kolresurserna på ett klimatvänligt sätt, framför allt genom högre verkningsgrader eller genom avskiljning och lagring av koldioxid,
- ytterligare förbättrar möjligheterna att använda kärnkraft (fission) genom vidareutveckling inom alla sektorer (säkerhet, slutförvaring, spridning, resursanvändning och buffertverkan),
- utvecklar gaskraftverk med mycket höga verkningsgrader,
- med eftertryck utvecklar den på lång sikt mycket lovande fusionstekniken,
- eftersträvar största möjliga regleringsförmåga också i fråga om leverantörerna inom basförsörjningen så att också de kan integreras i de sammankopplade regleringssystemen.

3.7 Tyngdpunkten i energiförbrukningen ligger utanför sektorn. Tyngdpunkten i slutanvändarnas energiförbrukning befinner sig dock utanför elsektorn. Detta handlar om större delen av den industriella förbrukningen (t.ex. kemi eller stål), nästan alla transporter och nästan all uppvärmning av byggnader. Kommittén rekommenderar därför att denna tyngdpunkt ägnas betydligt mer uppmärksamhet. Det är därför särskilt viktigt att man här utvecklar nya forskningsuppslag, som sträcker sig längre än "energieffektivitet", "energiparand" och "elektrifiering". Endast om man finner lämpliga lösningar också för detta område blir det möjligt att verkligen uppnå klimatmålen.

⁽¹⁴⁾ Eurostat - Rapport 2009.

⁽¹⁵⁾ EUT C 175, 28.7.2009, s. 1; EUT C 120, 16.5.2008, s. 15.

3.7.1 Sjöfart och luftfart. Kommittén ser inte heller inom sjöfart och luftfart några möjligheter att på längre sikt avstå från fossila eller kemiska energikällor⁽¹⁶⁾. Här handlar det därför framför allt om att förbättra verkningsgraderna, att separera avgaser från övriga skadliga gaser, att exploatera kemiska energikällor (t.ex. väte och väteföreningar) med hjälp av elektricitet eller solenergi och möjligtvis också att (inom sjöfarten⁽¹⁷⁾) utveckla användningen av avskiljning och lagring av koldioxid.

3.7.2 Industriella processer, kemi och stål. Lika svårt verkar det vara att helt och hållet ersätta de fossila energikällorna i de industriella processerna, framför allt inom den kemiska industrin och stålindustrin⁽¹⁸⁾. Kommittén rekommenderar därför att man söker efter nya lösningar genom ökad forskning och utveckling.

3.7.3 Bioteknik och biomassa. Kommittén hänvisar till den stora innovationspotential som finns inom biotekniken och dess relevans också för energihushållningen och de mål som diskuteras här. Användningen av de på lång sikt begränsade resurserna av biomassa (där man dessutom måste tänka på de växthusgaser, t.ex. kvävedioxid, som frigörs vid gödsling!⁽¹⁹⁾), som konkurrerar med livsmedels- och råvaruförsörjningen, borde dock i stor utsträckning vara förbehållen de tillämpningar där det inte finnas några andra alternativ.

3.7.4 Värmeisolering av byggnader. En mycket viktig aspekt är att spara energi i byggnader. Här finns det fortfarande en stor utvecklingspotential (och tillämpningspotential!) för att minska värmeförlusten från byggnader. Man borde ta större hänsyn till detta när man fastställer prioriteringar för åtgärderna för att minska koldioxidutsläppen.

4. Särskilda kommentarer

4.1 EU:s uppgifter och subsidiaritetsprincipen. SET-planen handlar i första hand om EU-uppgifter som är nödvändiga eller meningsfulla om man vill utveckla nämnda teknikformer. Det borde därför handla om transnationella uppgifter eller om uppgifter för vilkas lösning transnationellt samarbete spelar en viktig roll och medför ett europeiskt mervärde.

4.2 Finansieringsplan och prioriteringar. Finansieringsplanen och de planerade prioriteringarna i denna borde alltså prövas mot ovan nämnda kriterier.

4.3 Återigen: Utveckling och tillämpning. På samma sätt borde man undersöka finansieringsplanen för att se om den verkligen prioriterar utveckling av ny teknik och nya system. Man bör under alla omständigheter se till att SET-planen inte subventionerar energiteknik i bred bemärkelse.

⁽¹⁶⁾ Om man bortser från särskilda tillämpningar på det militära området.

⁽¹⁷⁾ Om man inte vill tillåta atomdrift.

⁽¹⁸⁾ I den mån man fortfarande använder fossila energikällor är avskiljning och lagring av koldioxid även här en möjlighet att minska de negativa effekterna på atmosfären.

⁽¹⁹⁾ *Atmos. Chem. Phys. Discuss.*, 7, 11191–11205, 2007

4.4 Sammankoppling med befintliga program. Kommittén rekommenderar dessutom att den klimatrelevanta forskning och utveckling som föreslås i SET-planen kopplas samman med befintliga program och projekt inom det sjunde ramprogrammet för forskning, t.ex. flaggskeppsprojekten inom programmet för framtida och ny teknik. Detta gäller framför allt de delar av SET-planen där man inte kan förvänta sig några framsteg på medellång sikt under de närmaste tio åren.

4.5 Internationellt samarbete. För att uppnå optimal verkan med de medel som används anser kommittén⁽²⁰⁾ att man, framför allt för de storprojekt som krävs (exempel: Iter), bör eftersträva ett internationellt samarbete med strategiska partner för att på så sätt inte bara fördela kostnads- och personalbördan över flera aktörer utan även skapa en bredare kunskapsbas och en större innovationspotential.

4.6 Kommissionens roll. För att fullgöra sin samordningsuppgift bör kommissionen i samförstånd med berörda aktörer också skapa lämpliga programstrukturer för forskning och utveckling. Kommissionen behöver å sin sida erfarna, internationellt erkända och engagerade fackexperter som projektansvariga, som också är verksamma inom det specifika området och fullt ut identifierar sig med framstegen i det program som de samordnar.

4.7 Att informera, involvera och skapa acceptans – information och öppenhet. En förutsättning för att alla de åtgärder som nämns ovan ska lyckas är att medborgarna, framför allt de som kan komma att beröras av de planerade åtgärderna, får fullständig och överskådlig information och att de tillsammans med aktörer inom politik och näringsliv samt andra aktörer på lämpligt sätt involveras i beslutsprocesserna. Det bästa sättet att skapa kunskap och acceptans är att man ger fullständig information, involverar befolkningen och är öppen.

4.8 Tidigare yttranden från kommittén. Kommittén har redan utarbetat yttranden i många av de frågor som tas upp här, och dessa yttranden innehåller också detaljupplysningar kring de frågor som här behandlas mer kompakt. Vi hänvisar framför allt till följande yttranden:

— INT/146 "Forskningsbehov för en säker och tillförlitlig energiförsörjning"⁽²¹⁾.

— TEN/299 "Energieffektivitet i byggnader – slutanvändarnas bidrag"⁽²²⁾.

— TEN/311 "Möjliga positiva och negativa effekter av ökade miljö- och energipolitiska krav på den europeiska industrins konkurrenskraft"⁽²³⁾.

⁽²⁰⁾ Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Meddelande från kommissionen till rådet och Europaparlamentet: En strategisk europeisk ram för internationellt vetenskapligt och tekniskt samarbete", EUT C 306, 16.12.2009, s. 13.

⁽²¹⁾ EGT C 241, 7.10.2002, s. 13

⁽²²⁾ EUT C 162, 25.6.2008, s. 62.

⁽²³⁾ EUT C 162, 25.6.2008, s. 72.

-
- TEN/332 "En europeisk strategisk plan för energiteknik" ⁽²⁴⁾.
 - TEN/398 "En ekologiskt effektiv ekonomi – bereda vägen för en ny energiera" ⁽²⁵⁾.
 - TEN/340 "Hållbar energiutvinning från fossila bränslen" ⁽²⁶⁾.
 - TEN/404 "Mätning och analys av den europeiska energipolitikens konsekvenser för små och medelstora företag" ⁽²⁷⁾.
 - NAT/391 "Internationella förhandlingar om klimatförändringar" ⁽²⁸⁾.
 - "Ingen återvändo" – RESOLUTION från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om klimatförändringarna, Köpenhamn den 7–18 december 2009.

Bryssel den 27 maj 2010

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande
Mario SEPI

⁽²⁴⁾ EUT C 27, 3.2.2009, s. 53.

⁽²⁵⁾ Ännu ej offentliggjort i EUT.

⁽²⁶⁾ EUT C 77, 31.3.2009, s. 49.

⁽²⁷⁾ Ännu ej offentliggjort i EUT.

⁽²⁸⁾ EUT C 77, 31.3.2009, s. 73